

WERELDWIJZER

BONAIRE

PETRA POSSEL

INHOUD

Dushi Bonaire	9	Bevolking en cultuur	53
		Belangrijke jaartallen	54
ACHTERGRONDEN	13	Dunbevolkt	55
Ligging en landschap	13	Cultuurmix	55
Eiland in de zon	13	Vriendelijke mensen	56
Op de top van een vulkaan	16	Familielevens	57
Bijzonder landschap	16	Talenknobbel	57
Nutteloos	18	Discussie	59
Flora en fauna	22	Onderwijs	60
Cactussen	22	Literatuur	60
Heilzame aloë	23	Geloof en bijgeloof	61
Dividivi en agave	25	De Antilliaanse keuken	63
Unieke mangroven	26	Muziekeiland	65
Reptielen en amfibieën	26	Festivals	66
Vleermuizen, ezels en geiten	27		
Vogelparadijs	29	PRAKTISCHE INFORMATIE	69
De mooiste riffen op aarde	34	Praktische informatie	
Kroonslak, een bedreigde		van A tot Z	69
lekkernij	36	Aankomst	69
Zeeschildpadden	37	Apotheken	69
Natuurbescherming	38	Accommodatie	69
Goede tijden, slechte tijden	38	Autohuur	73
STINAPA	39	Banken	74
Sea Turtle Conservation		Bagage	74
Bonaire	40	Benzine	74
Coral Resource Management	40	Beste reistijd	74
Keep Bonaire Clean	40	Bibliotheek	75
Vijf eeuwen Bonaire	42	Bowlen	75
Eerste bewoners: indianen	42	Bromfietsen, scooters en	
Ontdekkers uit Spanje	43	motoren	75
Hollandse slavenhandelaren	43	Clean up Bonaire!	75
Verboden eiland	46	Cruises	75
Bonaire in de uitverkoop	46	Drinkwater	76
Olie, het zwarte goud	47	Duiken	76
De Tweede Wereldoorlog	47	Duik- en snorkellocaties	77
Zelfbestuur	49	Duikcentra	83
Samen en apart	50	Duikcursussen	83
Van verbanningsoord naar		Ecotours	87
duikparadijsje	51	Elektriciteit	87
Kwetsbare economie	51	Eten en drinken	87
Bonaire in de 21e eeuw	53		

Evenementen	88	Tennis	109
Excursies	90	Toeristenbureau	109
Feestdagen en festivals	90	Transfers	109
Fietsen	91	Trouwen op Bonaire	110
Fitness	92	Tijdsverschil	110
Foaien	92	Uitdroging	110
Fotografie	92	Uitgaan	110
Foute souvenirs	92	Vaccinaties	111
Galeries	93	Veiligheid	111
Gay	93	Verkeer	111
Gehandicapten	93	Vertrek	112
Geldzaken	94	Vissen	112
Golfen	94	Vlag	113
Grotten	94	Vliegen en vliegeren	113
Huisdieren	95	Vluchten vanuit Nederland	113
Informatie op internet	95	Vluchten via Noord- en	
Invoerbepalingen	95	Zuid-Amerika	113
Jetlag	95	Vluchten In de regio	113
Kaart	96	Vogels kijken	114
Kajakken	96	Wandelen	118
Kamperen	96	Wasserette	118
Kerken	96	Watertaxi	118
Kinderen	96	Werk en stages	119
Kinderactiviteiten	97	Windsurfen	119
Kitesurfen	98	Zeilen	119
Klimaat	98	Ziekenhuis	121
Kranten en tijdschriften	99	Zon	121
Landzeilen	100		
Medische zorg op Bonaire	100	Adressen en telefoon-	
Naturisme	100	nummers	122
Omgangsvormen	100	Noodgevallen	122
Ongedierte	100	Handige telefoonnummers	122
Openingstijden	101	Autoverhuurders	122
Paardrijden	101	Organisaties voor	
Pakketreizen	101	natuurbehoud	122
Post	102	Enkele duikcentra	122
Prijzen	102	Snorkelspecialist	123
Reisdocumenten	102	Internetcafés	123
Restaurants	102	Windsurf- en kajakcentra	123
Sailcarten	105	Fiets-, scooter- en	
Snorkelen	105	motorverhuur	123
Souvenirs	106	Excursies	123
Stranden	107	Ecotours en speciale	
Supermarkten	107	activiteiten	123
Taal	108	Zeilcharters, boottochten	124
Taxi's	108		
Telefoon	108		
Televisie en radio	109		

BEZIENSWAARDIGHEDEN	125	Vegetatie	149
Bonaire van noord tot zuid	125	Vogels en leguanen	150
Kralendijk	129	Andere dieren	151
Oriëntatie en informatie	130	Strandjes	151
Geschiedenis en		Autoroutes	152
architectuur	131	Wandelroutes	152
Museum	133	Ten zuiden van kralendijk	155
Ten noorden van kralendijk	136	Ezelopvang	155
Trans World Radio en Radio		Belnem	155
Wereldomroep	136	Zoutwinningsgebied	157
Water- en Elektriciteits-		Slavenhuisjes	158
bedrijf Bonaire	136	Lac Bay	160
Landhuis Karpata	137	Windsurfen	161
Rincon	137	Kajakken	161
Oriëntatie	138	Mangrove Info &	
Hoe kom je er?	139	Kayak Center	162
Tours	139	Cai	162
Markt	139	Andere eilanden	163
Rincondag	139	Klein Bonaire	163
Accommodatie	141	De buureilanden	164
Eten en drinken	141	Routes	166
Mangasina di Rei	143	Tocht Noord-Bonaire	
Indianensymbolen van Boka		(circa 40 km)	166
Onima	144	Tocht Zuid-Bonaire: rondje	
Windmolenpark	145	'om de zuid' (circa 35/47 km)	170
Washington-Slagbaai			
Nationaal Park	145	Verder lezen	173
Van plantage tot		Register	177
beschermd natuurgebied	148		
OPGENOMEN KAARTEN			
Bonaire, ligging	12	Vogelspotplaatsen	116-117
Bonaire, overzicht	14-15	Noord-Bonaire	126-127
Bonaire, fysisch en natuur	20-21	Kralendijk, centrum	134-135
Duikplaatsen Bonaire		Rincon	140
Marine Park	78-79	Washington-Slagbaai	
Duikplaatsen Klein Bonaire		Nationaal Park	146
Marine Park	80	Zoutpannen en -winning	159
Opbouw van het		Zuid-Bonaire	168
Bonairiaanse rif	82		

Het voert te ver om hier alle hotels en appartementen van Bonaire te bespreken, dit is slechts een greep uit het ruime aanbod.

In en rond Kralendijk: **Caribbean Club**

Toeristenweg, ☎(00599) 717 7901, www.caribbeanclubbonaire.com.

Twintig appartementen op een van de mooiste locaties van Bonaire, 5 km ten noorden van Kralendijk. Het kunuku-style complex ligt wat geïsoleerd, maar je zit wel pal aan de blauwe Caribische Zee en vlak bij de mooiste duikstekken. Ook het Gotomeer en het nationaal park zijn niet ver weg. Echt iets voor rustzoekers. De bungalows hebben een royale living, slaapkamer(s) met airco, koelkast en koffiezetapparaat. De duurdere kamers hebben ook een kitchenette en een overdekte veranda. De gebouwen liggen in een parkachtige tuin met gevarieerde beplanting. Een gezellige bar/restaurant bij het zwembad en een eigen duikcentrum. Vanaf US\$ 470 per week voor een tweepersoonsbungalow.

Captain Don's Habitat

Kaya Gobernador Debrot 103, Kralendijk, ☎(00599) 7178290, www.habitatbonaire.com.

Het bekendste duikresort van het eiland, genoemd naar de 'duikvader' van het eiland, Don Stewart (zie kader). Milieuvriendelijk gebouwd, natuurlijke beplanting, ingenieus bewateringssysteem en helemaal ingericht op duikers, dus voorzien van alle 5 sterren duikfaciliteiten. Met restaurant en bar, het bekende Rumrunners, waar het happy hour altijd druk wordt bezocht. Dichtbij, noordelijk van Kralendijk centrum. Vanaf US\$ 150 voor een tweepersoons studio.

Coco Palm Garden/ Casa Oleander

Kaya van Eps 9, ☎(00599) 717 2108 of 790 9080, www.cocopalmgarden.org.

Even ten zuiden van het vliegveld in een rustige woonwijk ligt dit leuke adres met 22 huisjes in vrolijke Caribische tinten, verspreid over een paar straten. Ze zijn alle gelijkvloers en hebben één, twee of drie slaapkamers, een volledig ingerichte

Coco Palm Garden

BEZIENSWAARDIGHEDEN

Bonaire van noord tot zuid

Om Bonaire echt te ontdekken is het aan te bevelen om één of twee dagen de zee de zee te laten en op pad te gaan. Bonaire mag dan geen grootse cultuurschatten bezitten, het landschap is op sommige plekken adembenemend. Je kunt het eiland per auto in een dag 'doen', maar raadzamer is om het in tweeën te delen: een dag het noorden, een dag het zuiden. Alleen al in Nationaal Park Washinton-Slagbaai kun je zo een dag vermaken. Het verschil tussen beide landschappen is treffend. Dus: huur een auto, doorkruis de **kunuku** en ervaar hoe mooi en ongerept Bonaire kan

Droge rotsgrond en veel cactussen

1. Nationaal Park Washington-Slagbaai	8. Studio's Trans World Radio
2. Bonaire Marine Park	9. Fraai panorama
3. Flamingo's	10. Studio's Radio Nederland Wereldomroep
4. Landhuis Karpata	11. Klein Bonaire
5. Indiaanse rotstekeningen	12. Vuurtoren
6. Oudste dorp Rincon	13. Hoofdstad Kralendijk
7. Antennes Radio Nederland Wereldomroep	

Boca Slagbaai

NOORD-BONAIRE

zijn. Neem als het even kan voor de noordkant van het eiland een jeep, pick-up of een auto met hoge wegligging want alleen daarmee kun je Nationaal Park Washington-Slagbaai in (de kuilen en andere ongeregelde heden in de weg zijn te groot). Vertrek altijd met een volle tank en neem voldoende water en iets te eten mee (ijsblokjes en koeltassen/boxen zijn in de supermarkten te koop), want veel horecavoorzieningen zijn er onderweg niet. Openbare toiletten evenmin. Je kunt natuurlijk ook met een scooter of (brom)fiets op stap gaan. Bedenk wel dat je met een scooter of bromfiets geen toegang krijgt tot het natuurreservaat. Verderop in dit hoofdstuk staan twee routesuggesties voor (auto)tochten over het eiland.

NB: Wil je in korte tijd veel zien of heb je geen zin om zelf achter het stuur te kruipen, maak dan een georganiseerde tour over het eiland. Of huur

Zeg jij het maar, waar gaan we heen

Een tocht over het eiland met de auto is aan te raden

een taxi. Veel taxichauffeurs zijn goede gidsen en weten ook de minder bekende plekjes te vinden. Je kunt onderhandelen over een dag- of uurprijs.

KRALENDIJK

In de 'hoofdstad' van Bonaire gaat de ontspannen Caribische sfeer hand in hand met oudhollandse tradities. Het is klein en overzichtelijk, met schone straten, café- en restaurantterrassen, en huizen van hooguit drie verdiepingen in vrolijke pasteltinten. Hoogbouw kent Kralendijk niet. Een 'wereldstad' is het bepaald niet: in een kwartiertje loop je de boulevard en de hoofdstraat af. Vakantiegers kom je er overdag, zeker in het laagseizoen, nauwelijks tegen – de meesten bevinden zich in en onder water. Toch heeft het stadje genoeg aantrekkelijks. Je kunt er winkelen en een paar historische panden bekijken, maar Kralendijk komt net als het koraal waarnaar het genoemd is vooral 's avonds tot leven, wanneer iedereen samenkomt in de restaurants en bars.

Kralendijk (een verbastering van 'koraaldijk' waarop het stadje gebouwd is), fungeert als regionaal centrum van Bonaire en is ook de zetel van de eilandsraad. Het eiland is verdeeld in zes stads- en dorpsgebiedjes, maar wordt als één gemeente bestuurd. Vracht-, zeil- en cruiseschepen

leggen aan in de bescheiden haven. Nederlandse invloeden zijn in de architectuur nog duidelijk te zien. Een aantal van de oude koloniale gebouwen is fraai gerestaureerd in karakteristieke okergele tinten. Kralendijk gaat ongemerkt over in de dorpen Antriol, Nikiboko en Tera Cora en verder naar het noorden liggen de woon- en villawijken van Noord-Salina, Republiek en Santa Barbara. Iedere wijk heeft haar eigen bewoners, vaak blijven families in één wijk wonen.

Daarbuiten begint de **kunuku** ('knoek'), het achterland waar een deel van de bevolking betrekkelijk eenvoudig leeft. Hier geen geasfalteerde wegen, maar een netwerk van zandpaden met woonhuizen en stoffige erfjes. Sommige woningen hebben geen elektriciteit, maar wel bijna altijd een stuk eigen grond.

Nederlandse invloeden in de architectuur

Oriëntatie en informatie

Het toeristenleven speelt zich voornamelijk af op Kaya Craane, de promenade langs het water, en in de winkelstraat daar vlak achter, de Kaya Grandi. Daartussen ligt het kleine overdekte winkelcentrum Harbour Shopping Mall. De **Tourist Cooperation Bonaire** (TCB) heeft een kantoortje op de hoek van Kaya Grandi en Kaya Lib. Simon Bolivar. Je kunt er terecht met al je vragen en voor flyers met informatie over restaurants, boottochtjes, excursies en duikactiviteiten. Neem meteen ook zo'n handige **Bonaire Island Map** mee als je die nog niet had en

Kleurrijk straatbeeld in Kralendijk